

2. Волкова В.Н. Основы теории систем и системного анализа / В.Н. Волкова, А.А. Денисов. – Изд. 2-е. – СПб.: СПб. ГТУ, 1999. – 512 с.
3. Новиков А.М. Методология образования / А.М. Новиков. – Изд. 2-е, перераб. и доп. – М.: «Эгвес», 2006. – 488 с.
4. Олійник П.М. Передові педагогічні технології, дидактично-методичні особливості та можливості їх . Методика навчання і наукових досліджень у вищій школі : [навч. посіб.] / [за ред. С.У. Гончаренка, П.М. Олійника]. – К. : Вища школа, 2003. – 323 с.
5. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования / [Е.С. Полат, М.Ю. Бухаркина, М.В. Моисеева, А.Е. Петров]; под ред. Е.С. Полат. – М. : Издательский центр «Академия», 2001. – 272 с.
6. Ярошук Д. Теоретичне обґрунтування професіограми економіста з позицій ділової комунікації / Д. Ярошук // Педагогическая наука: история, теория, практика, тенденции развития: е-журнал, 2009. – Выпуск № 1.

УДК [371.214.46:004]: 005.22(045)

**АНАЛІЗ ПОМИЛОК ПРИ СТВОРЕННІ КОНСПЕКТІВ
УРОКІВ КУРСУ «СХОДИНКИ ДО ІНФОРМАТИКИ»**

Суховірський О.В.

Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія

У статті розглянуто найпоширеніші помилки при створенні конспектів уроків з курсу «Сходінки до інформатики». Визначені критерії оцінювання конспектів, представлених на Всеукраїнський конкурс та узагальнено результати їх перевірки.

Ключові слова: інформатика, початкова школа, конспекти уроків, критерії оцінювання.

АНАЛИЗ ОШИБОК ПРИ СОЗДАНИИ КОНСПЕКТОВ УРОКОВ КУРСА «СТУПЕНИ К ИНФОРМАТИКЕ»

Суховирский О.В.

В статье рассмотрены самые распространенные ошибки при создании конспектов уроков по курсу «Ступени к информатике». Указаны критерии оценивания конспектов, представленных на Всеукраинский конкурс и обобщены результаты их проверки.

Ключевые слова: информатика, начальная школа, конспекты уроков, критерии оценивания.

ANALYSIS OF ERRORS WHEN CREATING HANDOUTS OF THE COURSE «STEPS TO COMPUTER SCIENCE»

Sukhovirs'kyi O.V.

The article deals with the ways of the most common mistakes when creating summaries of the lesson from the course «Steps to Computer Science.» Criteria for evaluating summaries offered for All Ukraine are specified, contest and the results of verification are summarized.

Keywords: computer science, primary school, summaries of lessons, evaluation criteria.

Постановка проблеми. Введення в інваріантну частину навчальних планів початкової школи курсу «Сходинки до інформатики» стимулює розвиток методики навчання інформатики та вимагає додаткової підготовки учителів до викладання відповідного предмету. Серед проблем, на які варто звернути увагу в першу чергу, є якість конспектів навчальних занять. Урок з використанням комп'ютерної техніки у початковій школі має низку особливостей, які виокремлюють його серед інших предметів, а це зумовлює певні відмінності у структурі та змісті конспекту.

Аналіз досліджень і публікацій з проблеми. Вихідні відомості про вимоги до конспектів уроку майбутні учителі отримують при вивченні окремих методик. Наприклад, методики викладання математики у початковій школі [2], української мови в початковій школі [4], природознавства в початковій школі [1] тощо. Проте традиційна

структура уроку при використанні комп'ютерної техніки зазнає певної трансформації. Існує чимало видань, в яких автори пропонують зразки конспектів уроків з інформатики у початковій школі [3], публікуються методичні розробки в мережі Інтернет. На їх прикладі можна помітити появу в структурі уроку етапу використання комп'ютерних програм, збільшення уваги до правил техніки безпеки, фізкультхвилинок та релаксацій. Разом з тим глибокий аналіз помилок, які властиві таким конспектам, не проводився. Достатньо репрезентативне представлення методичних розробок було під час Всеукраїнського конкурсу конспектів з курсу «Сходинки до інформатики». Саме на основі цих матеріалів зроблено узагальнення і висновки про тенденції їх створення та проаналізовано типові помилки.

Мета статті. Проаналізувати найпоширеніші помилки при створенні конспектів уроків з курсу «Сходинки до інформатики» на прикладі методичних розробок, що були подані на Всеукраїнський конкурс.

Виклад основного матеріалу дослідження. З метою узагальнення досвіду учителів-методистів та поширення його серед усіх зацікавлених учасників процесу інформатизації початкової школи видавництвом «Світлич» було проведено Всеукраїнський конкурс на кращу методичну розробку уроків «Сходинки до інформатики». Було представлено 95 методичних розробок з усієї України, що містили конспекти більш ніж 1200 уроків обсягом майже 4000 сторінок. На основі аналізу запропонованих конспектів нами визначено найбільш проблемні місця у їх створенні. Журі, до складу якого входив автор статті, разом з організаторами конкурсу визначило 28 критеріїв, за якими оцінювалися роботи:

1. Відповідність змісту рукопису посібника навчальній програмі з предмета та рівню його вивчення.
2. Архітектоніка уроку (чіткість і конкретність формулювання мети, завдань уроку; відповідність назв розділів конспекту уроку їх змісту; педагогічна доцільність розподілу часу на окремі структурні етапи уроку з урахуванням їх специфіки; структурованість уроку та відповідність структури уроку його типу, меті та завданням навчання на уроці).

3. Зміст та організація навчального матеріалу уроку (доцільність, якість та логіко-структурна побудова навчального матеріалу, визначеного на окремих компонентах уроку).
4. Наявність та якість додаткових (авторських) ігор та вправ на розвиток логічного мислення.
5. Дидактична доцільність запропонованої системи завдань на уроці.
6. Мотивація навчальної діяльності учнів (розвиток інтересу до предмета засобами, запропонованими в рукописі).
7. Організація педагогічної діяльності вчителя та навчально-пізнавальної діяльності учнів на уроці (доцільність застосування вчителем прийомів заохочення учнів до активної розумової навчально-пізнавальної діяльності, самостійності і творчості).
8. Наукова коректність тексту, відповідність термінології підручника.
9. Практична спрямованість навчального матеріалу, зв'язок його з життям
10. Можливості посібника для забезпечення диференційованого підходу до навчання.
11. Відповідність змістового наповнення рукопису віковим особливостям учнів.
12. Мова та грамотність викладу навчального матеріалу в рукописі.
13. Реалізація у змісті рукопису виховних можливостей навчального предмета.
14. Українознавче наповнення змісту рукопису посібника.
15. Якість, логіка розміщення та використання графічного ілюстративного матеріалу.
16. Наявність та якість додаткових дидактичних матеріалів (мультимедійних презентацій, ілюстративного та роздаткового матеріалу тощо).
17. Коректність використання запозичень із інших джерел.

Хоча загальний рівень конспектів достатньо високий, все ж їм властиві певні недоліки.

Переважна більшість проаналізованих конспектів відповідають навчальній програмі, рівню викладання предмета та змісту підручників і посібників, якими користуються у школі. Однак, при визначенні мети домінує формальний підхід, подекуди у визначеннях помітна нелогічність, частковість, невідповідність темі роботи. Не завжди формулюється триєдина мета, автори забувають про виховний потенціал «Сходинок до інформатики».

У 91% робіт не зазначено розподіл часу на окремі структурні етапи уроку. Саме ж структурування матеріалів та розподіл їх на окремі етапи, як правило відповідає традиційній структурі уроку з уведенням підрозділу «Практична робота з комп'ютером». Третина авторів лише зазначила назву організаційного етапу, не розкриваючи заплановані на ньому дії. Етап перевірки, оцінки та корекції засвоєних раніше знань, навичок і вмінь надзвичайно важливий і має бути чітко описаний у конспекті. Проте 12% робіт отримали за цим критерієм надзвичайно низький бал, що вказує на формальний підхід до наповнення матеріалами відповідного розділу. Майже у всіх роботах передбачені завдання на розвиток логічного мислення та розуміння навчального матеріалу. Вчителі використовують різноманітні засоби та прийоми для мотивації навчальної діяльності учнів, розвитку інтересу до предмета, для заохочення учнів до активної розумової навчально-пізнавальної діяльності, самостійності і творчості. Проте лише деякі вчителі створюють проблемні ситуації, заохочують дітей здійснювати пізнавальний пошук. При перевірці домашнього завдання та актуалізації опорних знань до питань не завжди вказуються очікувані відповіді учнів. При поданні нового матеріалу 12% авторів не використовують підручники та робочі зошити.

Нагадування про правила безпеки життєдіяльності в комп'ютерному класі містять всі роботи або на початку уроку, або перед роботою з комп'ютером. Не всі роботи містять належні пояснення до практичної частини уроку. Порушення часових вимог щодо режиму роботи за комп'ютером зафіксовано лише в одній роботі. Подекуди автори вказують лише назву етапу та комп'ютерної програми, яка використовуватиметься. Наприклад: «На цьому етапі уроку вчитель разом з учнями переглядають презентацію «Правила поведінки в комп'ютерному

класі». Помилки при висвітленні цього етапу притаманні 12% робіт, що свідчить про досить високий рівень знань учителів щодо вікових й санітарно-гігієнічних вимог використання комп'ютерної техніки у початковій школі.

В деяких роботах домашнє завдання формулюється не чітко, не вказуються конкретні вправи, відсутня диференціація завдань для учнів, пояснення щодо шляхів його виконання. Іноді автори обмежуються лише назвою етапу (26% робіт). Домашні завдання, як правило, спрямовані на розвиток логічного мислення. Майже всі автори (90%) запропонували цікаві змістовні вправи для проведення фізкультхвилинок. Не передбачались рухливі вправи тільки в одній роботі. У 33% робіт етап релаксації повністю відсутній або не містить переліку конкретних вправ. Подекуди автори плутають поняття «фізкультурна хвилинка» та «релаксація». Вправи для зняття зорового напруження відсутні у 24% робіт. Тільки у двох роботах передбачались вправи не лише для очей, а й для рук. Майже всі автори (91%) запропонували достатньо продуману систему завдань та вправ на розвиток логічного мислення та розуміння навчального матеріалу на уроці. Проте у багатьох конспектах не передбачено завдань для забезпечення диференційованого підходу до навчання. У 15% робіт відсутні ігри та вправи на розвиток логічного мислення, ще у 9% вони низької якості або у малій кількості. Більшість авторів передбачають мотивацію навчальної діяльності учнів, намагаються розвивати інтерес до предмета.

У роботах помічено явні фактичні та граматичні помилки, термінологія та визначення, наведені у конспектах, не завжди співпадають з термінологією підручника. Помітні певні протиріччя у реалізації принципів доступності та науковості. Занадто сильне спрощення матеріалів не дозволяє сформуувати правильну і наукову картину світу, разом з тим наведення правильних означень та пояснень не завжди може бути зрозумілим дітям такого віку. Не усім авторам вдалося подолати ці суперечності. Майже усі автори при створенні методичних розробок врахували вікові особливості учнів. З них 67% отримали найвищі бали. Лише в деяких роботах пропонувалися занадто легкі або занадто важкі завдання.

Робіт з грубими стилістичними та орфографічними помилками не було, окремі огріхи мали несистематичний характер. Найвищі бали за цим критерієм отримали 36% робіт. У роботах добре реалізовувались виховні можливості навчального предмета, матеріали мали українознавче наповнення. Якість, логіка розміщення та використання графічного ілюстративного матеріалу були на високому рівні. До 76% робіт не включені додаткові матеріали (мультимедійні презентації, ілюстративний та роздатковий матеріал тощо) або ж вони мають надзвичайно низьку якість.

Великою проблемою стала коректність використання запозичень з інших джерел. Лише 30 % робіт містять посилання на використані джерела. Часто не вказуються автори віршів, пісень, текстів, малюнків, які використовуються у конспекті.

Висновок. Рівень представлених на конкурсі робіт досить різний. Найпоширенішими помилками є відсутність розподілу часу на кожний етап уроку, диференційованого підходу до навчання, додаткових дидактичних матеріалів, посилань на джерела запозичення інформації. Найкраще у конспектах досягнуто відповідності навчальній програмі з предмета, віковим особливостям учнів. Постає потреба у підготовці сучасних учителів до впровадження курсу «Сходинки до інформатики». Безумовно, така підготовка повинна забезпечуватися вищими навчальними закладами та обласними інститутами післядипломної педагогічної освіти. Варто розділити цей процес на два напрями. Перший має бути присвячений підготовці учителів початкових класів, і в ньому основна увага повинна приділятися технічній та алгоритмічній складовій. Другий напрям розрахований на навчання учителів інформатики старших класів, які викладають курс у початковій школі і основна увага в ньому повинна приділятися особливостям викладання у початковій школі та ознайомленню з віковими особливостями дітей молодшого шкільного віку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Байбара Т.М. Методика навчання природознавства в початкових класах : навч. посіб. / Т.М. Байбара. – К. : Веселка, 1998, – 334 с.